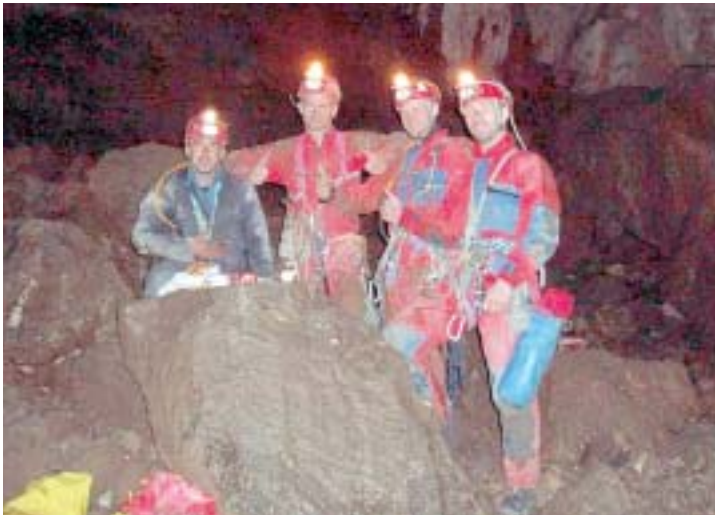

EKSKLUZIVNO: VJESNIK PRVI OBJAVLJUJE SNIMKE IZ JAME S NAJDUBLJOM NEPREKINUTOM OKOMICOM NA SVIJETU – 516 METARA

Velebitu otkrili mala nužda i velika hrabrost

Punih je godinu dana trebalo hrvatskim speleolozima da se, nakon što su 31. srpnja 2003. zastali na 376 metru, vrate na mjesto svoga otkrića i shvate da su na pragu značajnog svjetskog rekorda. U utorak, 3. kolovoza ove godine, prvi su ljudi napokon kročili na dno jame te je u čast planini koja ju je stoljećima brinuo skrivala, prozvali - Velebita

PONOS: Neki od ukupno 19 »osvajaca« nisu mogli sakriti radost, ali ni olakšanje

ANTUN KREŠIMIR BUTERIN

Ponekad uistinu tek puka slučajnost može ljude dovesti do najljepših otkrića i ostvarenja. Primjerice, da Marelica, kako naši speleolozi zovu svoga prijatelja i kolegu Marinka Malenicu, 31. srpnja prošle godine nije, tijekom uobičajene pretrage terena, osjetio »zv prirode« (čitaj: malu nuždu), tko zna koliko bi se još, godina ili stoljeća, na popisu jama s najdubljom neprekidnom okomicom kočperile – jama Hollenhöhle u Austriji (450 m), jama Boiyudong u Kini (424 m) i jama Miny na Papui Novoj Gvineji (417 m).

A ovakvo, kad je čovjeku došlo da se »olakša«, stjecaj ga je čudnovatih okolnosti prisilio da pri-

kladno mjesto potraži baš uz uzak otvor gotovo sasvim prekriven kamenim blokovima i neprijetanjima iz svih ostalih kutova. Ostalo je, što se kaže, povijest. U ovom slučaju, duga – točno godinu dana. Toliko je, naime, bilo potrebno našim speleolozima, članovima planinarskih društava iz Karlovača, Splita i Zagreba da napokon otkriju gdje je jami kraj. Nakon što su, dakle, 31. srpnja 2003. upućeni saznali da na sjevernom Velebitu, u strogom prirodnom rezervatu Hajdučki i Rožanski kukovi iznad Senja, postoji dotad nepoznata jama, idući su dana uslijedila detaljna, ali i oprezna istraživanja.

»Zbog loših vremenskih uvjeta istraživanja su prekinuta sredinom lanskog kolovoza, kada je

speleolog Slaven Boban ostao visjeti na minus 376 metara«, prisjeća se za *Neđeljni Vjesnik* Ana Sutlović-Bakšić iz Speleološkog odsjeka PDS-a Velebit. Bobanova lampa čija je svjetlost nestajala u velebitskoj tmini nije, doduše otkrila dno, ali je speleolozima zasigurno probudila nadu i razigrala maštu. Sve do prošle subote, 31. srpnja, kad je 24-člana skupina speleologa, iskoristivši sunčano vrijeme i početak nove sezone, izvnova dopustila da ih »pojede« velebitski mrak.

»Spuštanje u jamu počelo je u nedjelju. Treći dan, u utorak, 3. kolovoza, stigli smo do dna«, nastavlja Sutlović-Bakšić. Precizna su mjerenja ubrzo dokazala da im mašta punih godinu dana nije »plesala« uzalud. »Austrijski je rekord bio definitivno srušen«, ponosno će naša sugovornica. Sama Velebitina dubina – 582 metra – nije ono što je čini posebnom, jer po tome je u Hrvatskoj tek peta. Jedinstvenim svjetskim »objektom« čini je njezina podzemna vertikala neprekidna punih 516 metara. Zanimljivo je i to što, za razliku od jama u kojima vertikala kreće odmah od ulaza, u Velebitu – koja je neko vrijeme nosila radni naziv »Marelica« prema speleologu koji ju je prvi spazio – nije tako. Njezina je vertikala unutarnja, jer počinje tek 66 metara ispod ulaza. Prema imenu vile iz starohrvatske mitologije, nazvali su je vertikalom Divke Gromovnice.

Već nekoliko metara po ulasku u jamu, vlada mrkli mrak, a temperatura rapidno pada. Gotovo cijelim putem, od vrha pa do dna, speleolozi su suočeni s niskih 3 do 4 stupnja Celzija.

Samo je dno veličine 30x15 metara, dakle impresivna dvorana je pravokutnog oblika, no mnogo više od njegova oblika »osvajaca« su oduševile dvije lokeve u kojima su pronađene endemske pijavice *Croatobranhus Mestrovii*, njih desetak. One žive isključivo u dubokim jamama na sjevernom Velebitu, a ovo je tek četvrto stanište u kojemu su pronađene. Četiri su pijavice, zajedno s pokojim pužem i školjkom, ponese na svjetlo dana gdje će ih stručnjaci u laboratorijima proučiti kako bi ustanovili jesu li posrijedi nove, ljudskom rodu još nepoznate vrste.

Lani je izbjegnuta i teška nesreća u kojoj su život mogla izgubiti dva speleologa. Naime, dok je jedna ekipa već radila u vertikali, viseći na užetu, druga je tek ušla u jamu i ne znajući za kolege ispod, krenula spuštati se. Tom su prigodom odlomili ovcu gromadu koja se strmoglavlila i nakon punih 400 metara leta kroz vertikalu, uz grdu tutnjavu pala na dno. Pri tom je pukom srećom prošla tik uz dvojicu speleologa koji, da ih je udarila, nikad ne bi saznali što ih je ubilo.

Srećom, ova storijska o jami ima i sretan završetak i sretan kraj. Jama je osvojena, hrvatskim su speleolozima stigle čestitke inozemnih kolega, a Velebita je spremna za daljnja istraživanja. Čak, naime, postoje neke naznake da se ispod dna možda krije i jamin nastavak. To, dakle, znači da bi i ovaj rekord uskoro mogao postati »bivši«. Tko zna, možda već 31. srpnja 2005. godine.

NAJSVEČANJE: S dočeka u pulskoj Areni

DRAGUTIN PASARIĆ

ZAVRŠIO SEDMODNEVNI VIII. KONJANIČKI MARATON ARAPSKIH KONJA HRVATSKE OD VOLODERA DO PULE

Dosad više od 4000 kilometara u sedlu

Odvažni konjanici i izdržljivi arapski konji u plemenitoj misiji promoviranja junaštva i spominjanja Vrtava Domovinskog rata, te povezivanja hrvatskih krajeva

ANGAŽMAN CIJELOG SELA: U Kupi kod Letovanica

DRAGUTIN PASARIĆ

U srijedu točno prema planu završio je sedmodnevni VIII. konjanički maraton arapskih konja Hrvatske, dug 500 kilometara, na relaciji Voloder-Pula.

Bio je već tradicionalan kraj vremenski najduže i prostorno najšire manifestacije uz Dan domovinske zahvalnosti i Dana pobjede. Šest konjanika, članova Udruge uzgajivača arapskih konja Moslavine poručilo je da je od njegovih početaka 1997. godine tim činom promovirajući junaštvo i spominjući se žrtava Domovinskog rata Hrvatskom projahano 4000 kilometara.

I ove godine uz logističku potporu kutinskog Ogranka Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata počeo je u moslavačkom selu Voloderu, s ergele njegova utemeljitelja Željka Pettersa, koji vjeruje da će za dvije godine deseti jubilarni završiti u Dubrovniku. Topotom konja zaokružilo bi se tako čitav hrvatski prostor.

Ovogodišnji maraton prošao je kroz pet županija: Sisačko-moslavačku, Zagrebačku, Karlovačku, Primorsko-goransku i Istarsku. Dočekivan je u brojnim malim mjestima te općinskim središtima poput Letovanica na Kupu, gdje se cijelo selo angažiralo za smještaj i doček konjanika. Prihvatile su ga i vojarne u Kamenskom kod Karlovača i u Delnicama, Hrvatske šume u iz Vrbovskog i tamnošnja lovačka udruga »Jelenjski jarak«, te na svom privat-

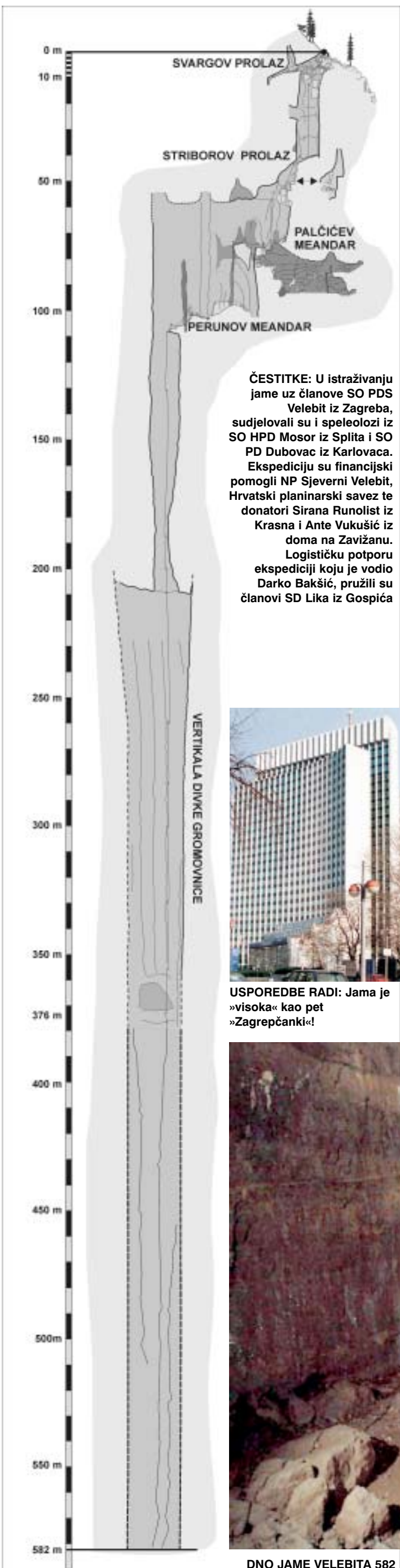

SEDMODNEVNI NAPORI: Podnevna okrijepa

nom imanju lovac i ljubitelj prirode Nikola Vujnović u Tuku. A, kako je tek bilo konjanike lijepo vidjeti na ulicama Siska i Karlovača, Delnica ili na omiljenom korzu u Rijeci, nakon primljenog blagoslova u svetištu Majke Božje Trsatske. Za zahtjevan prijelaz preko Učke 1100 metara nad morem, nakon što je sudionicima, a 15 ih je s logistikom priveden srdačan doček u Matuljima pobrinula se obitelj Fratar. Prethodno je utvrdila, a potom i s konjanicima u stopu pretposljednog dana prešla zahtjevnu dionicu do gostoljubivog sela Sušnjavica. Konjanicima su se osobito radovala djeca. U mjestu Krnica (općina Marčana) pozdravili su i štićenici obitelji Cesar. A, u Puli bili su neizbježna meta kamera brojnih turista.

Poseban je doživljaj bio u trenutku kada su na arapskim konjima Željko Petters, Domagoj Petters, Sandra Prevendar Nekvapil, Darko Ivanković, Siniša Černeli i David Sivak ušli u prostor pulske Arene. Srdačnu zahvalu za napor primili su od mnogih, a posebno Marijana Mužinića, predsjednika Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Istarske županije, te ratnog zapovjednika 119. brigade Hrvatske vojske iz Pule u čije su ime ove godine i jahali.

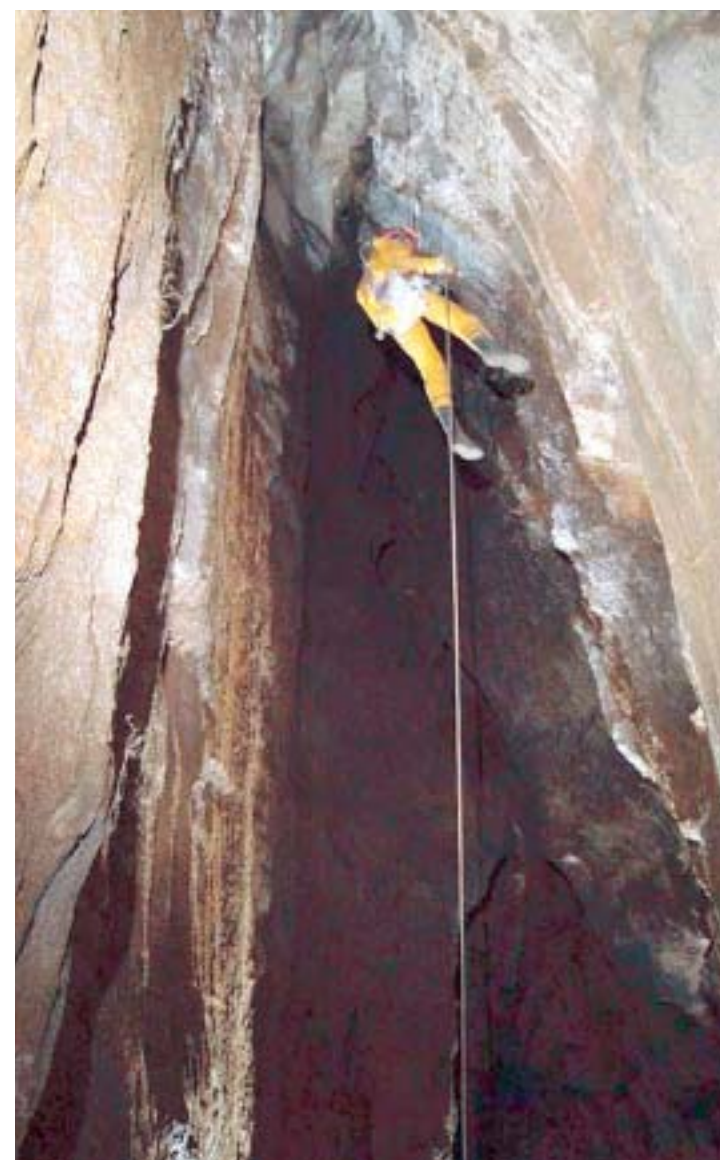
Potporu im je za smionost dao i brzojav Jadranske Kosor, potpredsjednice Vlade RH i ministrice Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, koje je bilo i generalni pokrovitelj maratona, da će sudjelovati u analizi svih dionica u Voloderu.

ČESTITKE: U istraživanju jame uz članove SO PDS Velebit iz Zagreba, sudjelovali su i speleolozi iz SO HPD Mosor iz Splita i SO PD Dubovac iz Karlovača. Ekspediciju su financijski pomogli NP Sjeverni Velebit, Hrvatski planinarski savez te donatori Sirana Runolist iz Krasna i Ante Vukušić iz doma na Zavižanu. Logističku potporu ekspediciji koju je vodio Darko Bakšić, pružili su članovi SD Lika iz Gospića

USPOREDBE RADI: Jama je »visoka« kao pet »Zagrepčanki«!

OPASNOSTI PRIJETE IZ VISINA: Život pri spuštanju i penjanju doslovce visi o niti

DARKO BAKŠIĆ

DEGENIJA VIŠE NIJE SAMA: Na dnu jame nađene su endemske vrste pijavica

DNO JAME VELEBITA 582 METRA ISPOD ULAZA: Tamo gdje ljudska noga dosad još nije kročila